

Lapset ja medialukutaito

Joensuu 26.11.2014

kavi.fi

Saara Pääjärvi

Erityisasiantuntija KM, LTO

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin (KAVI)
mediakasvatus ja kuvaohjelmayksikkö (MEKU)

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti

- OKM:n alainen virasto, tehtäviä
 - Elokuvi- ja televisio- ja radio-ohjelmien säilyttäminen ja niihin liittyvä tutkimus
 - Audiovisuaalisen kulttuurin edistäminen
 - Kuvaohjelmien tarjoamisen valvonta
 - **Mediakasvatuksen edistäminen**

Media ja medioituminen

- Yhteiskunnallisella tasolla medioituminen tarkoittaa instituutioiden riippuvaisuutta mediasta ja muokkautumista median toimintaan.
- Yksilön tasolla kyse mediavälitteisen vuorovaikutuksen lisääntymisestä sekä identiteetin ja maailmankuvan rakentumisesta medioiden välityksellä ja avulla.

(Seppänen & Väliverronen 2012)

- Medium (lat. / yks.)
 - ilmaisun tapa ja sosiaalinen yhteys, jossa ilmaisu on tuotettu, esitetty ja vastaanotettu
 - väline eli viestin
- Media (lat. / mon.)
 - kaikki (julkinen) viestiminen ja tiedotuksen kenttä
 - monikossa viestimet, mediat

Yleisimmät 0-8v lasten mediankäytön tavat 2013:

1. lukeminen
2. ohjelmien ja elokuvien katselu

(Suoninen 2014)

Perheiden arjessa mediankäytön ja lasten käytöksen väliset yhteydet ovat pääosin positiivisina pidettäviä asioita. (Pääjärvi ym. 2013)

Vuonna 2013 70 % 5-6-vuotiaista ja yli 80 % 7-8-vuotiaista pelasi digitaalisia pelejä viikoittain tai useammin.

(Suoninen 2014)

Lapsi tarvitsee mediataitoja sekä nykyhetkeä että tulevaisuutta varten.

”Mediakasvatus on tavoitteellista vuorovaikutusta, ja sen osapuolina ovat kasvattaja, kasvatettava ja mediakulttuuri. Tavoitteena on medialukutaito.”

(Kupiainen & Sintonen 2009)

Pelkkä “taito” ei riitä

- Multimodaalisuus, intertekstuaalisuus, konvergenssi
- Kulttuurissosiaalinen, sivistyksellinen osaaminen (vrt. literacy)

”Millaisia mediakulttuurissa elämisen taitoja opitaan?”

”Miten ymmärrys mediasta kasvaa toiminnan seurauksena?”

”Nehän osaa enemmän kuin me”

- Digitaaliset natiivit vs. digitaaliset maahanmuuttajat –myytti
 - ”Alkuperäiset” diginatiivit ovat nykyään päiväkodissa töissä, eivät hoidossa
 - Kokeilevuus ei tarkoita vielä osaamista vaan on lapsille tyypillinen tapa toimia.
 - Lapset ja nuoret itse eivät pidä itseään vanhempiaan taitavampina netinkäyttäjinä
- Suurin osa lapsista on verkossa kuluttajia, ei tuottajia
- Diginatiivipuhe jättää aikuiset avuttomiksi ja lapset ilman kasvatusta ja opetusta
 - Lähdekriittisyys, kuluttaminen, mediaan liittyvät sosiaaliset taidot, yksityisyyden suoja, median monipuolinen hyötykäyttö...

Mediakasvatus kuuluu lapsille

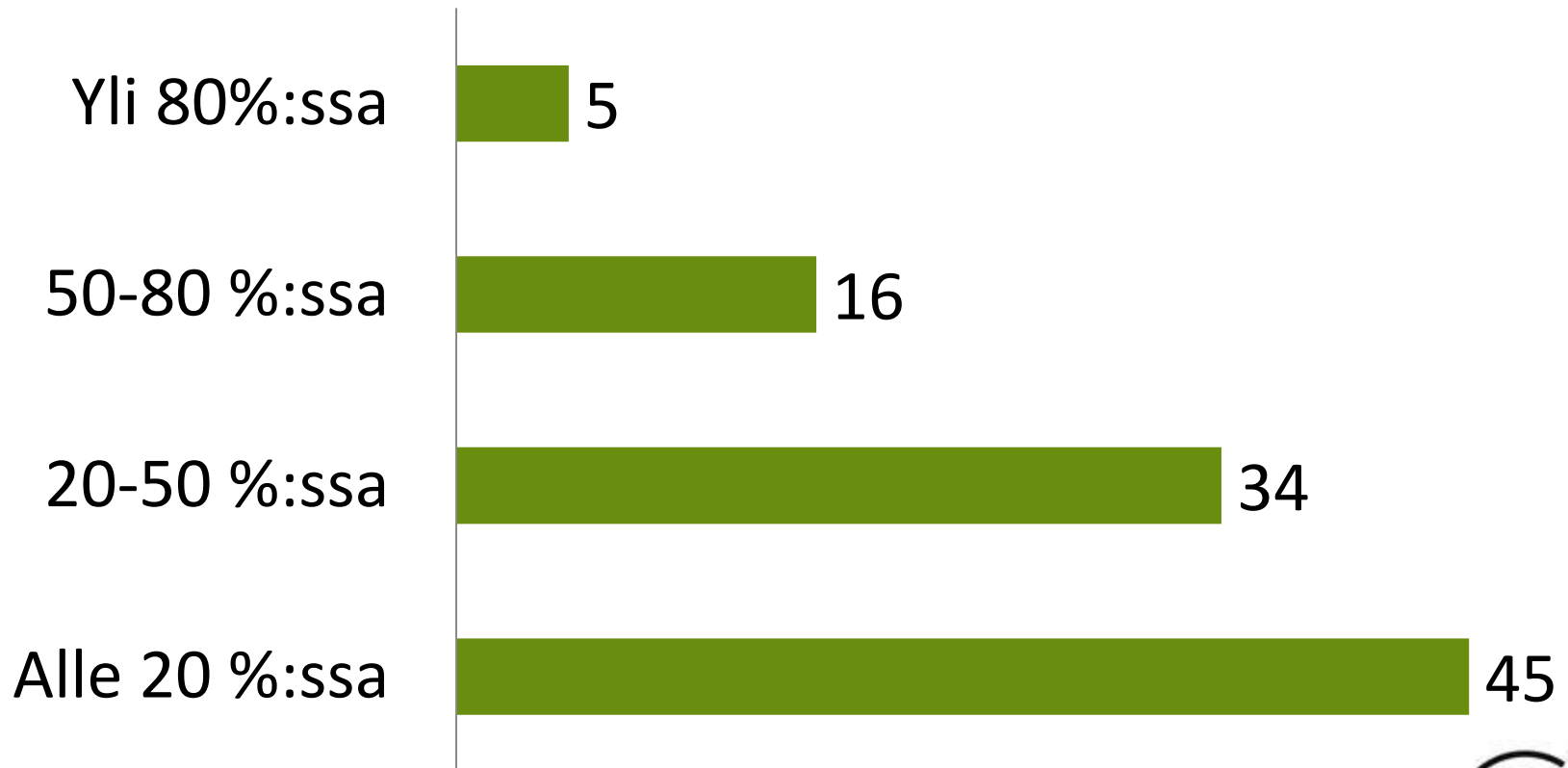

Lapsella on **oikeus** osallisuuteen, sananvapauteen, tiedonsaantiin, suojaan

Näiden oikeuksien toteutuminen edellyttää median huomioimista kasvatuksessa

Kuinka suuressa osassa kuntien varhaiskasvatuksen yksiköitä toteutetaan tietoista mediakasvatusta?

(prosenttia kunnista, OKM 2013)

Mediakasvatus kuuluu aikuisille

- Lapsen oikeudet, aikuisen velvollisuudet
- Ammattikasvattajina emme valitse, huvittaako vastata lasten tarpeisiin
- **Koko työyhteisöllä on oltava perusosaaminen**
 - Kaikki eivät voi tehdä kaikkea, joten myös tehtävänkuvia tulee tarkentaa
- **Kasvatuskumppanuus!**

Mediakasvatus kuuluu osaksi esi- ja alkuopetusta

- EHEYTÄ: Kun suunnittelet mediakasvatusta, mieti mitä muuta voit edistää – ja kääntäen
- Lähtökohtana lasten elämä ja siihen liittyvät ilmiöt, lapsuuden itseisarvoinen luonne
 - Eskarissa ei kouluteta koululaisia eikä peruskoulu ole työvoimahautomo

Media(kasvatus) esiopetuksen opetussuunnitelman luonnoksessa

- Laaja-alainen osaaminen:
 - medialukutaito monilukutaidon osana – keskeisiä perustaitoja niin yksilöille, ryhmille kuin yhteiskunnallekin
 - Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: tärkeä kansalaistaito, osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja.
- [Oppimiskokonaisuuksissa](#)
 - Ilmaisukasvatuksessa: kuvallinen ilmaisu
 - Yhteiskunnallisiin asioihin tutustumisessa: tutustuminen mediaan, leikinomainen tuottaminen, totuudellisuuden pohtiminen
 - Eettisessä kasvatuksessa
 - Kuluttajakasvatuksessa
- ”Esiopetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.”
 - Tässäpä miettimistä mm. TVTn opetuskäytön kohdalla! Yleissivistävän koulutuksen tehtävänä ei ole kasvattaa brändiuskollisia kuluttajia.

Media(kasvatus) 1.-2.Ik

opetussuunnitelman luonnoksessa

- Laaja-alainen osaaminen
 - Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu; Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot; Monilukutaito; TVT; Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- Esim. äidinkielessä osa kaikkia oppiaineen keskeisiä sisältöalueita
- Muutamia tavoitteita: ohjataan tunnistamaan miten media muokkaa kulttuuria, tarkastelemaan median vaikutuksia, tarjotaan suojaavaa tukea median käytössä

Menetelmät ovat se helppo osa

- Mediakasvatus voi käytännössä olla kuvaamista, roolileikkiä, askartelua, tiedonhakua, pelaamista... jokainen kyllä pääsee alkuun
- **Tavoitteet tekevät (media)kasvattajan**
- Haasteena ammatillinen asenne?
- Oma aktiivinen ote mediakulttuuriin, reflektio, osaamisen päivittäminen

Mediataitoviikko 2015

ja muita KAVIn juttuja eskariin ja koululle

- Mediataitoviikko helmikuussa: ilmoittaudu mukaan!
- www.mediataitokoulu.fi
 - Tietoa, materiaaleja ja toimintaideoita maksutta
- Kansallisen pelipäivän viikko meneillään

"Kamera on kyllä tullut semmoseks, että se on ihan mukana ja mikä on hauskaa, niin lapset saa kuvata. Kun ennen se oli melkeen, ettei saa koskee!"

Kiitos!

saara.paajarvi@kavi.fi

Lue ja tilaa ilmaisia mediakasvatusmateriaaleja : www.kavi.fi/meku/julkaisut

Tule mukaan mediataitoviikkoon!: www.mediataitoviikko.fi